

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Luonnos ottaa kantaa lukiokoulutuksen alueelliseen tarjontaan esittämällä toimenpiteeksi lukiokoulutuksen tarjonnan lisäämistä erityisesti alueilla, joissa sen kysyntä on suurinta. Tämä on kannatettava toimenpide. Korkeakouluvision toimenpiteissä olisi kuitenkin vielä tätäkin tärkeämpää asettaa toimenpidesuosituksiksi se, että korkeakoulutuksen tarjontaa lisätään erityisesti alueilla, joissa sen kysyntä on suurinta, ja joille valmistuneet työllistyvät.

On tärkeää, että myös jatkossa korkeakoulu itse päättää periaatteet läsnä- ja etäopiskelulle oppijoiden tarpeiden mukaisesti.

Lyhyttutkintojen sijaan toimenpiteissä tulisi käyttää ilmaisua ”tutkintoa pienemmät osaamiskokonaisuudet”.

Luonnoksen toimenpidesuosituksissa otetaan kantaa tohtorikoulutukseen lähinnä tavoitteellisen suoritusajan osalta. Toimenpidesuosituksista puuttuu ammatillisen tohtorintutkinnon tarpeen ja mahdollisuuksien selvittäminen.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Yksi luonnoksen toimenpidesuosituksista on, että sujuvoitetaan tieteelliseen ja taiteelliseen jatkokoulutukseen etenemistä eri korkeakoulutustaustoista ja parannetaan tutkijankoulutuksen antamia valmiuksia moninaiisiin työuriin. Nämä ovat kannatettavia tavoitteita, mutta on syytä kysyä, onko realistista odottaa tavoitteinen toteutuvan ilman ammatillista tohtoritutkintoa.

Luonnoksessa suositellaan vieraskielisen koulutuksen haku- ja valintamenettelyjen uudistamista ja yhdenmukaistamista. Tämä ei kuitenkaan saisi kaventaa korkeakoulujen mahdollisuuksia toteuttaa erillisvalintoja.

Kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus on tärkeää, mutta sitä ei ole tarpeen tehdä pakolliseksi kaikissa koulutusohjelmissa.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Luonnoksen tavoitteena on, että ammattikorkeakoulujen merkitys T&K-toiminnassa kasvaa ja yliopistojen paino tutkimukseen perustuvan uuden tiedon tuottajana vahvistuu. Tilastokeskuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmän mukaan tutkimus- ja kehittämistoiminta on aina uutta tietoa tavoittelevaa. Tässä yhteydessä herää kysymys, miten ammattikorkeakoulujen merkitys T&K-toiminnassa voisi kasvaa, jos niiden paino uuden tiedon tuottajana pienenee? Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen erilaista roolia voisi kuvata esimerkiksi siten, että ammattikorkeakoulujen merkitys soveltavassa tutkimuksessa kasvaa ja yliopistojen paino perustutkimuksessa vahvistuu.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Luonnos asettaa toimenpidesuositukseksi korkeakoulujen päällekkäisten tehtävien purkamisen. Tässä yhteydessä on olennaista tietää, miten päällekkäisyyksien purkaminen on tarkoitus toteuttaa, koska se vaikuttaa lopputulokseen. Avoimen kilpailun kautta tapahtuva kehitys varmistaisi parhaiten laadun ja vaikuttavuuden.

Luonnos suosittelee, että korkeakoulukeksintöjä koskeva sääntely uudistetaan. Tämä on erinomainen toimenpidesuositus. Työsuhdekeksintölaki tai sen kaltainen lainsäädäntö toimisi hyvin myös korkeakouluissa.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Luonnoksessa suositellaan toimenpiteeksi muun muassa ammattikorkeakoulujen valtionrahoituksen painottaminen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kokonaisvaltaiseen laatuun ja vaikuttavuuteen sekä T&K-intensiteetin lisäämiseen. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta painottuu tällä hetkellä alueellinen TK-rahoituksen saatavuus. Noin puolet OKM:n tulorahoitukseen oikeuttavasta ammattikorkeakoulujen saamasta rahoituksesta on rakennerahastoja (ESR, EAKR, JTF), joiden saatavuus vaihtelee rajusti alueittain. Näin rahoitusmalli ei tällä hetkellä tue täysimääräisesti laadun ja vaikuttavuuden kasvattamista, vaan sen kautta epätasainen alueellinen TK-rahoituksen jako vain kertautuu. Rahoitusmalli tulisi tältä osin korjata, jotta päästäisiin parhaalla tavalla kohti laatua ja vaikuttavuutta.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Digitalisaatio, etenkin generatiivinen tekoäly, muuttaa työelämän osaamisvaatimuksia ja tulevaisuuden ammatteja. Joidenkin ennusteiden mukaan osa ammasteista, joihin korkeakouluista valmistutaan, muuttuu radikaalisti tai katoaa nykymuodossaan jo lähitulevaisuudessa. Samalla tekoälyn murros korostaa korkeakoulutuksen perusarvoja, kuten kriittistä ajattelua ja sivistystä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että tekoäly on jatkossa kiinteä osa kaikkea älyllistä työtä. Suositellaan, että Visio 2040:ssä otettaisiin kantaa osaamisen ja ammattien teknologiseen murrokseen, tekoälylukutaitoon, sekä korkeakoulutuksen tulevaisuuteen maailmassa, jossa työ tapahtuu ihmisen ja koneen rinnakkaiselossa.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Tilannekuva ottaa kantaa siihen, että korkeakoulujen konsernirakenteita ei ole riittävässä määrin hyödynnetty. Konsernien toimintamahdollisuuksien laajentaminen ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että Suomessa olisi jatkossa vain yliopistojen omistamia ammattikorkeakouluja. Alueiden ja korkeakoulujen koko edellyttää omistusrakenteiden diversiteettiä.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

Vision päätavoitteet ovat kannatettavia.

Kuurne Fanni

Laurea-ammattikorkeakoulu Oy - Laurea-ammattikorkeakoulu Oy, rehtori